

De nouo Codice faciendo. Tit.I.

2

Divisio.

Nomine domini. Iustinianus generis humani director, in presenti rubrica, siue intitulatione tria facit: quia primò ponit diuini nominis inuocationē, p. quā de' venerat. Secundò ponit propriā, & appellatiū descriptionē, p. quā præsens opus denominat. Tertio subdit intitulationē, p. quā præsens opus pœmialiter inchoat. Secunda ibi, Codicis dñi &c. Tertia ibi, Repetitæ prælectionis. vsq; i finē rubricæ. hoc dicit se-
cundū Bald. Vel aliter.

Dividitur ista rubrica in tres partes. Prima est generalissima ad omne opus inchoandū: vsque ibi, Codicis. Scđa gnalis ad totū istud volumen dūta xat: vsq; ibi, De nouo Codice faciendo. Tertia specialis ad istā primā cōstitutionem. h. d. secundū Pau. de Castro.

In nomine domini nostri Iesu Christi, Codicis dñi Iustiniani b sacramenti principis, perpetui d. augusti c. iuris enucleati, ex omni vetere iure collecti, t repetitæ f. prælectionis incipit cōstitutio prima. ¶

TITULUS I. De nouo Codice faciendo.

Gretro uisa cōmuniter utilia, litiūq; decisua, audacter sunt attēta supfluitate resecāda. b. d. secundū Sali. Vel sic: Ista fuit quēdā epistola Iustiniani Imperatoris, quam dixit senatoribus urbis Constantinopolitanae: ut patet in fine eius. h. d. secundū Paulum de Castro.

G Augusti. Iab augeo quo ad pposū: vt & matrimoniū dicitur res in-

diuidua, licet quādo qz diuidatur: vt insti. de pa. po te. in prin. & C. de repud. l. consensu. Vel dicitur ab Octaio Augusto, dicto ab auguror, quod est diuinare. **A D D I-**
TIO Hic solet queri; an donatio facta per Constantī Papæ Siluestro, quia per eā diminutū est imperiū, valeat. vide Ange. Are. in superscript. in-

stitu. & eos ad quos ipse remittit, quibus addit. Abb. consi. lxxxij. versi. sed in casu nostro. & glos. in verb. constantinum. in cle. j. \$ porro præter. versic.

eo ipsaq; omnia. de iure iurando.

f **G** Repetitæ. Iussit enim fieri primò codicem ex tribus, & iterum iussit dissolui, vt ibi apponaret quasdam decisiones, quas postea fecerat: & sic iterum iussit ligari, & ideo dicit repetitæ: vt j. de emen. Iusti. Cod. per totū & s. in antiquis enim &c. Item. quod dicit prælectionis. i. lectionis. & est figura prothesi. b. sic ponitur ff. de dote præ. per to. titu.

G DE NOVO. &c. Superior rubrica est cōis ad totū libru: sed quod sequitur, scilicet de nouo codice confirmando, ad constitutionem istam tantum. Azo.

Aec quæ. I Hanc cōstitutionem diuide in quatuor partes, vt in glos. j. Casus in terminis non potest com modeponi: fed loco casus figura talem quæstionem secundū Bald. Senatores quæsuerunt ab imperatore sic: Domine, scimus q; officium vestrū debet esse circa duo, scilicet circa arma, & leges. circa arma scimus vos bene egisse: sed quærimus qualiter feceritis circa leges? R. Imperator, q; ea quæ necessario corrigēda esse multis retro principibus visa sunt, tñ nullus eorū ad effectum protulit: nos in præsenti proponimus donare cōi vtilitati, lites amputando, superfluitatē constitutionē resecādo, & vnū codicē sub nostro fœlici noīe componēdo, in quē colligatur omnis substatia veterū codicū, & nouellarum cōstitutionū. hoc dicit vsq; ad versi. ideoq;. Sed instat quæs: dñe quod sapientes elegisti ad hoc opus faciendū? R. imperator (tria considerans, scilicet operis ponderositatem, operis substantialitatem, & operis vtilitatem) quod ipse elegit decem viros, quos nominat, & cognominat, ad hoc sufficiētes, & fama & dignitate præclaros & sublimes. Hoc dicit vsq; ad \$. quibus. Viso casu literali ex text. resultant notanda sequentia. Et primò ibi, interēa nota secundū Bal. & Pau. de ca. q; Iustinianus se cōmendat, & prædecessoribus suis detrahit. Secundò nota q; omnis auda-

cia est à Deo. Tertio, q; intentio principis in generali est bonum publicum, non bonum priuatū vel propriū. Quartò, q; tria sunt quæ p̄cipua sunt, quæ pertinent ad publicam vtilitatē, scilicet prolixitatem litium amputare, multitudinem constitutionum inutilē resecare, & leges in vnum cōponere, & cōgruē situare. Ultimò nota in versic. ideoq;. q; quidā sunt qui

habent plura officia cum dignitate, & esse magistrum legū est dignitas, secundū Bal. hic.

Hac. I scilicet iam correcta. vel melius. l. corrigenda secundū vos iudices. Et dic q; hēc cōstitutione diuidit in quatuor partes. Prima vsq; illuc, Ideoq; &c. Secunda vsq; illuc, quibus sp̄liter &c. Tertia vsq; illuc, Hēc igitur. Quarta & ultima ab inde vsq; in finem. Di ergo hēc quæ corrigenda icilicet nunc.

In præsentī. J Hoc verbū in præsenti determinat verbū donare, nō verbū cēsuimus. quia cōtrariū assuerat per præteritū cēsuimus. Azo.

Communib⁹. J id est communi vtilitati quæ prouenit ex cōstitutionib⁹.

Cēsuimus. J ordina uimus in corde, vel toti reipublicæ, vel imperio: alia tñ forma q; olim.

Litiū. J Quæ siebat immortales. etiam repe te multitudine. Accur.

Amputare. J re dit attentum. & facit ff. si cer. p. eta. l. quidam.

Multitudinem. J al's multitudine. & tunc estj. resecanda, & melius.

Illarum. J scilicet constitutionum.

Eum. J scilicet Theodosium.

Retro principib⁹. J quo ad nos. id est ante nos.

Positæ. J vt extravagantes constitutiones.

Resecanda. J aliás resecando. & tunc ha beat multitudinem. aliás

Lucæ ij.
Rom. xiiij.

Concor.
cū hoc tex.
cle. disp̄edio
sam. de iudi.
& c. dispensa.
dia. de re scrip. lib. vj.

nominis.
Concor.
gl. vlti. in c.
fuerūt. dist.
vij.

Ad hoc
maxime o-
pus efficien-
dum, & ad
ipſius Reip.
fūstatio-
nem respicie-
tes. eleg.

fastidio.

Dicit gl.
in p̄em⁹,
li. vij. decret.
sup verbo,
doctorē, q;
hi viri erāt
gloriosi nō
solū sciētia
legum, sed
etia experie-
tiā reūm.

**subtilis-
simum.**

**Expre-
ctum.**

**Expræ-
fētum.**

**Excōfū-
larem.**

Legibus su-
stentat̄ res-
publica.

Fastigiu.

Exquæstore
Expref. &
Exconsul.

Consul'aris.
Consul.

Interagen-
tes.